22.2.2024

Sivistysvaliokunnalle

Arenen lausunto Suomen avaintavoitteista EU-vaalikaudelle 2024–2029

E 58/2023 vp

- Eurooppa ei pärjää kiristyvässä globaalissa kilpailussa Yhdysvaltoja ja Kiinaa vastaan, ellei se panosta riittävästi resursseja kansalaisten koulutus- ja osaamistason nostoon sekä tutkimus- ja kehittämistoimintaan.
- Ammattikorkeakoulujen kannalta on keskeistä, että EU:n korkeakoulupolitiikan kehittämisessä tunnistetaan jäsenmaiden binääriset korkeakoulujärjestelmät ja vahvistetaan ammattikorkeakoulujen asema osana eurooppalaista korkeakoulujärjestelmää.
- Seuraavan komission tulee sitoutua tukemaan *Eurooppalaiset korkeakoulut* -aloitetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ja pitkäjänteisesti. Toivomme, että Erasmus+ -ohjelman rahoitusta kohdennetaan sekä nykyisten allianssien toiminnan syventämiseen että täysin uusien allianssien perustamiseen.
- *Erasmus+* -ohjelman rahoitusta tulee vahvistaa seuraavalla ohjelmakaudella.
- EU-rahoitusta on suunnattava korkealaatuiseen, monialaiseen ja vaikuttavaan soveltavaan tutkimukseen, jossa eurooppalainen yhteistyö tuo suurimman lisäarvon. Puiteohjelman rahoitustaso tulisi nostaa seuraavalle sopimuskaudelle noin 200 miljardin euroon. Lisärahoitusta tulisi kohdistaa erityisesti puiteohjelman pilariin 2.
- Uuden puiteohjelman on tunnistettava jatkossakin soveltavan tutkimuksen vaikuttavuus ja lisäarvo, joka täydentää luontevasti perustutkimukseen ja innovaatiohankkeisiin tehtäviä panostuksia. Soveltava tutkimus on myös erinomaista (excellence).
- Suomen saanto rakennerahastoista ei saa laskea ja kansallisesti rakennerahastoista tulevia rahoituksia tulee kohdentaa riittävän kunniahimoiseen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan.

Valtioneuvoston selvitys nostaa kiitettävällä tavalla esiin koulutusta sekä tutkimus- ja kehittämistoimintaa koskevat Suomen kannata EU-vaalikaudelle 2024–2029. Selvityksessä esitetään Suomen kannaksi, että seuraavalla rahoituskehyskaudella varoja tulisi suunnata entistä enemmän tutkimusta, innovaatioita ja osaamista sekä digitalisaatiota ja puhdasta siirtymää edistäviin toimiin. Arene pitää tätä ehdotusta Suomen kannaksi oikeasuuntaisena, mutta haluaa nostaa esiin tarkennuksia kantaan liittyen.

Eurooppalaisen korkeakoulualueen kehittäminen tukee Suomen kasvua ja kilpailukykyä

Vaikka korkeakoulutus kuuluu läheisyysperiaatteen mukaisesti ensisijaisesti jäsenvaltioiden toimivallan piiriin, näkee Arene positiivisen toimet, joilla vauhditetaan eurooppalaisen koulutusalueen yhdentymistä. Koulutusalueen edistäminen tukee myös ammattikorkeakoulujen kansallista tavoitetta selkeyttää ja vahvistaa asemaansa tasavertaisina korkeakouluina yliopistojen rinnalla.

Parhaimmillaan eurooppalainen korkeakouluyhteistyö vahvistaa liikkuvuus- ja opiskelumahdollisuuksien moninaisuutta, synnyttää täysin uusia eurooppalaisia koulutusohjelmia, kehittää korkeakoulujen toiminnan laatua sekä tiivistää korkeakoulujen verkostoja eurooppalaisiin innovaatioekosysteemeihin. Seuraavan komissio tulee jatkaa kunnianhimoista otettaan EU:n

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto
Arene ry
www.arene.fi

osaamispoliittisen yhteistyön tukemisessa ja tarjota näiden tavoitteiden saavuttamiseksi riittävästi EU-rahoitusta. Uuden komission tulee laatia päivitetty Euroopan osaamisohjelman kattamaan vuodet 2025–2030.

Arene pitää *Eurooppalaiset korkeakoulut* -aloitetta erinomaisena toimenpiteenä, joka tukee suomalaisten ammattikorkeakoulujen verkottumista eurooppalaisella tasolla. Verkottuminen avaa uusia mahdollisuuksia koulutuksen kehittämiselle, mutta myös TKI-toiminnan osalta se parantaa suomalaisten korkeakoulujen kykyä saada rahoitusta eurooppalaisista rahoituslähteistä.

Arene pitää tärkeänä, että myös seuraava komissio sitoutuisi tukemaan *Eurooppalaiset korkeakoulut* –aloitetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ja pitkäjänteisesti. Toivomme, että Erasmus+ -ohjelman rahoitusta kohdennetaan sekä nykyisten allianssien toiminnan syventämiseen että täysin uusien allianssien perustamiseen. Aloitteen rahoitus tulisi varmistaa myös seuraavan monivuotisen rahoituskehyksen osalta. *Erasmus+* -ohjelman tulisi olla jatkossakin aloitteen keskeinen EU-rahoituslähde, mutta synergioita olisi tärkeää kehittää myös muiden EU-rahoitusohjelmien kuten rakennerahastojen ja FP10-puiteohjelman osalta.

Allianssien rahoituksen jatkon lisäksi on tärkeää, että seuraavalla ohjelmakaudella myös *Erasmus+* -ohjelman rahoitusta vahvistetaan. Koronapandemia ja kasvanut paine koulutuksen läpäisyn vahvistamiseksi ovat heikentäneet nuorten halukkuutta kansanväliseen liikkuvuuteen ja opiskelijavaihtoon. Suomen kannassa on positiivisella tavalla nostettu esiin *Erasmus+* -ohjelman rahoituksen vahvistaminen.

Eurooppa tarvitsee myös uusia toimia eurooppalaisen koulutusalueen laajentamiseksi sekä eurooppalaisten korkeakoulujen ylikansallisen yhteistyön tiivistämiseksi. Komissio aikoo esittää keväällä 2024 uuden ehdotuksen eurooppalaisten yhteistutkintojen toteutuksen helpottamiseksi. Suomalaisten ammattikorkeakoulujen näkökulmasta on hyvä, että EU:n korkeakoulupolitiikan kehittämisessä tunnistetaan jäsenmaiden binääriset korkeakoulujärjestelmät. Peräänkuulutamme, että komissio tukee ammattikorkeakoulumaisten korkeakoulujen aseman vahvistamista osana eurooppalaista korkeakoulujärjestelmää.

Digitaalinen ja vihreä kaksoissiirtymä on avaamassa uusia mahdollisuuksia ihmisille ja EU:n taloudelle, mutta samalla osaamisvajeet ovat nousseet yhä suuremmaksi ongelmaksi. EU-tasolla on tunnistettava eurooppalaisten ammattikorkeakoulujen lippulaivarooli yhteiskunnallisiin osaamistarpeisiin vastaamisessa.

Kasvu ja kilpailukyky edellyttää tutkimus- ja innovaatiorahoituksen kasvattamista

Eurooppa ei tule pärjäämään kiristyvässä globaalissa kilpailussa Yhdysvaltoja ja Kiinaa vastaan, ellei se panosta riittävästi resursseja tutkimus- ja kehittämistoimintaan. EU:n tutkimuksen puiteohjelma on keskeinen väline eurooppalaisen tutkimuskyvykkyyden vahvistamisessa.

Puiteohjelman rahoitustaso tulisi nostaa seuraavalle sopimuskaudelle noin 200 miljardin euroon. Lisärahoitusta tulisi kohdistaa erityisesti puiteohjelman pilariin 2, joka tukee tutkimusorganisaatioiden ja yritysten yhteistyössä tehtävää soveltavaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Ammattikorkeakoulut pitävät puiteohjelman nykyistä pilarirakennetta toimivana ja koko innovaatioketjua tukevana.

Uuden puiteohjelman on tunnistettava jatkossakin soveltavan tutkimuksen vaikuttavuus ja lisäarvo, joka täydentää luontevasti perustutkimukseen ja innovaatiohankkeisiin tehtäviä panostuksia.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto
Arene ry
www.arene.fi

22.2.2024

Puiteohjelman tulee jatkossakin tukea monialaisia ja monitieteisiä tutkimus- ja innovaatiohankkeita ja tätä kautta vahvistaa ammattikorkeakoulujen ja heidän kaltaistensa soveltavan TKI-toimijoiden mahdollisuuksia osallistua hakuihin.

Myös soveltava tutkimus- ja kehittämistoiminta ovat excellenceä. *Horisontti Eurooppa* -ohjelmassa "excellence" viittaa ehdotetun tutkimuksen laatuun, omaperäisyyteen sekä projektin tieteelliseen vaikuttavuuteen.

Ammattikorkeakouluille erityisen tärkeitä ovat EU:n rakennerahastojen kautta allokoituva TKI-toimintaan kohdennettu rahoitus. Arene pitää tärkeänä, että Suomen saanto rakennerahastoista ei laske ja että kansallisesti rakennerahastoista tulevia rahoituksia kohdennetaan riittävän kunniahimoiseen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan.

Tutkimuksen puiteohjelman ja muiden rahoitusohjelmien välisen synergian kehittämistä on jatkettava tulevalla puiteohjelmakaudella. Ammattikorkeakoulujen alueellisen vaikuttavuuden kannalta olennaista on synergioiden kehittäminen puiteohjelman ja rakennerahastojen välillä, jonka avulla on mahdollista saavuttaa lisäarvoa vaikkapa alueellisten innovaatioekosysteemien kehittämiselle.

Kansallisesti Suomen tulisi tukea erityisesti ammattikorkeakoulujen kyvykkyyttä hakea rahoitusta tutkimuksen puiteohjelmasta. Ammattikorkeakouluilla on keskeisinä alueellisina toimijoina tärkeä merkitys puiteohjelman vaikuttavuuden vahvistamisessa. Ammattikorkeakoulut voisivat olla myös keskinen toimija, jonka avulla yrityksen pääsisivät paremmin kiinni puiteohjelman rahoituksiin. Tämä on yksi ulottuvuus, jonka vuoksi ammattikorkeakoulujen osallistumista puiteohjelmaan pitäisi tehostaa.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry

Riitta Konkola
puheenjohtaja

Ida Mielityinen
toiminnanjohtaja

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto
Arene ry
www.arene.fi